

Finansdepartementet
Postboks 8008, Dep

0030 OSLO

05/1450 SL AGE/rla

JFH

15. august 2005

HØRINGSNOTAT OM SKATTEMESSIGE TILPASNINGER TIL VEDTATTE ENDRINGER I REGNSKAPSLOVEN

Vi viser til departementets brev av 3.6.2005 vedlagt høringsnotat om skattemessige tilpasninger til vedtatte endringer i skatteloven.

Finansieringsselskapenes Forening har følgende bemerkninger:

1. Generelt

Hensikten med høringsnotatet er i første rekke å nøytralisere de skattemessige virkninger innføring av IFRS i selskapsregnskapet kan tenkes å ha. Med dette menes at endrede regnskapsregler ikke skal ha skattemessige effekter hverken i den ene eller andre retning. På denne bakgrunn er det noe påfallende at der det avvikes fra dette utgangspunktet, så går det ensidig i skattyters disfavør.

Utviklingen innen regnskapsretten, herunder internasjonalisering ved tilpasning til IFRS, gjør at regnskapsretten i stadig økende grad har beveget seg vekk fra sitt opprinnelige privatrettslige utgangspunkt. Skatteretten er på sin side fortsatt forankret i privatretten. Så lenge skatteretten i noen grad, i det minste formelt, tar utgangspunkt i regnskapsmessig resultat, skaper utviklingen innen regnskapsretten stadig nye og uavklarte skattemessige problemstillinger.

Etter vårt syn burde man derfor i større grad vurdert alternative løsninger enn en fortsatt kobling til tidfestingsreglene i regnskapsretten. Den rettslige betydning av skattelovens § 14-4 annet ledd vil bli gradvis redusert ved endringer i regnskapslovgivningen. En opprettholdelse av denne regel vil derfor kunne gi opphav til misforståelser i praksis.

De spenninger som vil oppstå mellom de skattemessige og regnskapsmessige periodiserings- og vurderingsreglene, er søkt løst gjennom tilføyelser i skatteloven § 6-1 første ledd (kostnader som faktisk er pådratt) og 14-4 annet ledd (av allerede innvunnet inntekt, jf §5-1, jf 5-3, og fradrag for tap og pådratte kostnader, jf § 6-1 første ledd første punktum).

Finansieringsselskapenes Forening er usikker på i hvilken grad departementet ved de foreslåtte tilføyelsene i skatteloven § 6-1 første ledd og § 14-4 annet ledd har lyktes med å avklare spørsmål om mulige sammenhenger mellom regnskap og skatt. Reelt sett må man jo uansett vurdere hver enkelt inntekt og kostnad opp mot skattereglene uavhengig av den regnskapsmessige behandlingen.

I noen grad vil forslaget til endringer i skatteloven reelt innebære en tilsiktet innstramning, jf henvisningen til Shell-dommen. Finansieringsselskapenes Forening anser økt beskatning for å være en uheldig virkning av en skattemessig tilpasning til IFRS og gir ikke tilslutning til departementets vurderinger her.

2. Finansielle instrumenter

I skatteloven finnes det enkeltstående unntaksbestemmelser som knytter skattemessig resultat direkte til tilsvarende poster i finansregnskapet til finansforetakene. I motsetning til tidfestingsbestemmelsen i skatteloven § 14-4 annet ledd, etablerer disse unntaksbestemmelsene en direkte og uomtvistelig kobling mellom regnskapsmessige og skatterettslige resultatposter.

Når finansnæringen er gitt slike enkeltstående bransjespesifikke unntak i skattelovgivningen, skyldes dette overordnede samfunnsøkonomiske hensyn. Vurdert utelukkende ut fra skattelovens system, kan slike bransjespesifikke unntaksbestemmelser være uheldige og kan lett ha karakter av næringsstøtte. At det her ikke er tale om en form for næringsstøtte er klart. Det er ikke hensynet til finansnæringen som sådan, men næringens betydning for næringslivet forøvrig og et overordnet mål om å sikre samfunnsøkonomisk stabilitet, som er bakgrunnen for unntakene. Finansnæringen er dessuten underlagt særskilte regnskaps- og tilsynsregler som gjør skattemessige unntaksregler lite betenkelig.

I høringsnotatet foreslås det en ny slik unntaksbestemmelse for finansielle instrumenter mv, jf. forslag til ny § 14-4 fjerde ledd. Finansieringsselskapenes Forening er enig i dette. Når det gjelder den konkrete utformingen av bestemmelsen, viser vi til de synspunkter som er gitt av FNH i deres høringsuttalelse.

3. Skattemessig behandling av tap på engasjementer i finansnæringen

3.1 Generelt

Når finansnæringen i sin tid ble gitt rett til skattemessig fradrag for regnskapsmessige tap gjennom et særlig unntak i skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g, skyldes dette erfaringene fra finanskrisen på slutten av 1980-tallet. Det er regnskapsreglene om kapitaldekning og hensynet til finansforetakenes soliditet i perioder med store regnskapsmessige tap som gjør at det er et særlig samfunnsøkonomisk behov for unntak fra skattelovens alminnelige regler for tapsfradrag. Finansieringsselskapenes Forening er derfor overrasket når departementet i høringsnotatet foreslår at denne unntaksbestemmelsen ikke lenger skal omfatte tap på finansiell leasing (Leasingforslaget).

Leasingforslaget er, til tross for at skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g representerer et tilsiktet brudd med reglene for beskatning av næringslivet forøvrig, utelukkende begrunnet med skattelovens system. Konsekvensen for kapitaldekningen for de finansforetak dette

gjelder, er ikke utredet. I tillegg vil Leasingforslaget få skattemessige konsekvenser som ikke er drøftet i høringsnotatet.

3.2 Nærmere om Leasingforslaget

3.2.1 Begrunnelsen for forslaget

Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing) håndteres regnskapsmessig som utlån etter Årsregnskapsforskriften. Privatrettslig er leasingselskapet eier av det finansierte objekt. Privatretten legges til grunn skatterettslig og leasingavtalen håndteres som utleie med rett til skattemessige avskrivninger for leasingselskapet, og plikt til inntektsføring av leiebeløpene (ikke bare rentene).

Det blir ikke korrekt når det i høringsnotatet pkt. 4.5.4.1 hevdes at § 14-5 fjerde ledd bokstav g får anvendelse på ”finansinstitusjonenes tap på lån og garantier.” Begrepene ”lån og garantier” fremkommer ikke i lovteksten. Det korrekte er at bestemmelsen får anvendelse på nærmere angitte regnskapsmessige fradragsposter, og da uavhengig av hvilke eiendeler tapet har sitt utspring i. Det er det til enhver tid regnskapsmessige innholdet av disse fradragspostene som vil være avgjørende. Om fradraget oppstår som følge av anvendelsen av de regnskapsmessige vurderingsreglene for bestemte grupper av eiendeler som lån, leieavtaler eller engasjementer som ikke er balanseført, slik tilfellet er ved tap på garantier, er uten betydning. Det er skatterettslig uten betydning om et regnskapsmessig tap er forårsaket av en finansiell eller operasjonell leasingavtale eller en annen eiendel som privatrettslig ikke er et lån.

Det blir således feil når det i høringsnotatet tas utgangspunkt i definisjonen av utlån etter årsregnskapsforskriften § 4-2, slik den i dag lyder. Det er ikke denne bestemmelsen som vil være avgjørende for rekkevidden av skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g. Det avgjørende vil være om tapet er forårsaket av et ”engasjement” slik dette til enhver tid er definert i regnskapsforskriften og reglene for tap og kapitaldekning. Det er departementet selv, gjennom regnskapsforskrifter for tap, som til enhver tid regulerer rekkevidden av fradraget. Endrer departementet reglene om tapsføring i regnskapsforskriften, utvides eller innskrenkes rekkevidden av skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g tilsvarende.

Leasingforslaget begrunnes i høringsnotatet (s 88) med at ”Skattedirektoratet har påpekt at en løsning som innebærer at skattyter får fradrag for samme kostnad to ganger (dobbelt fradrag) må anses stridende mot grunnleggende skatterettslige prinsipper.” Slik det fremgår av vedtaket fra Overligningsnemnda, og som er sitert i høringsnotatet, vil det imidlertid ikke være tale om et endelig dobbelt fradrag, men en tidfestingsfordel som reverseres ved endelig konstatering av tapet. Tidfestingsfordelen oppstår ved at tapsavsetningen teknisk føres som en selvstendig regnskapspost. Den regnskapstekniske gjennomføringen av tapsfradraget leder i sin tur til at avsetningen ikke kommer til fradrag i saldogrunnlaget. I økonomisk forstand innebærer dette at skattyter i tillegg til avsetningen i en begrenset periode også får skattefradrag for saldoavskrivning på denne. Direktoratets henvendelse kan tyde på at man ikke har vært oppmerksom på at man her står overfor en svært begrenset tidfestingsfordel.

3.2.2 Nærmere om tidfestingsfordelen

Vi vil påpeke at perioden fra tapsavsetningen finner sted til tapet blir endelig konstatert gjennomgående ikke har en slik varighet at det vil være tale om vesentlige tidfestingsfordeler. I tillegg kommer at regnskapsmessige tap fom regnskapsåret 2005 vil bli behandlet annerledes enn tilfellet var før implementering av IFRS. Som det fremgår av sitatet fra Kredittilsynets rundskriv nr. 10/2005 (høringsnotatet s 86-86), vil regnskapsposten avsetninger for tap bli erstattet med nedskrivning på engasjementet. Det er for tiden uklart om denne endringen i regnskapsreglene i seg selv medfører at tidfestingsfordelen blir eliminert. Leasingforslaget kan således vise seg å være ubegrunnet i og med at tidfestingsfordelen kan være fjernet ved endring i regnskapsreglene fom 2005.

3.2.3 Forslaget går lenger enn begrunnelsen

I den grad tidfestingsfordelen likevel fortsatt skulle vise seg å foreligge, vil den mest nærliggende løsningen være å eliminere tidsfestingsfordelen som sådan fremfor å fjerne retten til fradrag for tap på finansiell leasing i sin helhet. Som nevnt, er den fordelene som Skattedirektoratet har ønsket å få fjernet, isolert sett ubetydelig. Å fjerne fradraget i sin helhet, virker følgelig lite gjennomtenkt og vil få utilsiktede og store konsekvenser for samtlige norske leasingselskap og morselskapene til disse.

3.2.4 Lovteksten

Forøvrig vil vi påpeke at skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g første punktum må endres slik at ordlyden mer presist gjengir de regnskapsposter det heretter skal gis skattefradrag for. Som nevnt vil avsetninger til tap forsvinne som et regnskapsfaglig begrep. Tilpasningen til IFRS innebærer videre at misligholdte engasjementer vil kunne gi opphav til regnskapsmessige renteinntekter som ikke er rente etter skatteloven. Forventet fremtidig kontantstrøm forbundet med misligholdte lån er ikke nødvendigvis knyttet til innbetalinger fra kunde, men kan skyldes realisasjon av sikkerheter – jf bla Molstad Skatterett nr. 1/2000 s. 37 flg. Det kan heller ikke utelukkes at det finnes andre regnskapsposter som vil kunne påvirke kapitaldekningen og som følgelig bør hensyntas ved fastsettelsen av skattemessig resultat. Ordlyden i skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g, bør derfor utformes på en slik måte at den er tilpasset de nye regnskapsreglene for finansforetak slik at bestemmelsens overordnede målsetning om samfunnsøkonomisk stabilitet blir ivaretatt fullt ut.

3.2.5 Hensynet til kapitaldekningen

Det er liten tvil om at skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g, gir norske finansforetak skattemessig gunstigere fradrag for tap enn næringslivet forøvrig. Den skattemessige innretningen av særbestemmelsen skyldes at kapitaldekningsreglene er tillagt avgjørende vekt ved skattlegging av finansforetak. Virkningen var tilsiktet og nøye vurdert da bestemmelsen i sin tid ble vedtatt, og behovet for en slik unntaksregel er minst like fremtredende i dag. I høringsnotatet foreslår departementet da også å videreføre ordningen etter innføringen av IFRS. Hvorvidt særregelen gir skattemessige fordeler for finansiell leasing, må følgelig vurderes mot et tilsvarende låneengasjement i finansforetakene. Hensiktsmessigheten av finansforetakenes rett til fradrag for tap på finansiell leasing, kan ikke vurderes mot hvorledes skattereglene er eller bør være for tap ved utleie av driftsmidler i næringslivet forøvrig.

3.2.6 Et eksempel

Følgende skjematisk eksempel viser at gjeldende regelverk har en nøytral innretning (når vi ser bort fra effekten av avsetning til tap):

Et finansieringsselskap inngår en finansiell leasingavtale pålydende 100.000. Avtaleperioden er 5 år med årlig etterskuddsvisse terminer. Kontraktsrenten er 5%. De årlige leiterminene blir da 23.097. Skattemessig saldoavskrives eiendelen med 20%. Umiddelbart etter innbetaling av termin 3 misligholdes avtalen. Den regnskapsmessige verdien er da 42.948. Tilsvarende skattemessig verdi er 51.200. Eiendelen selges for 10.000. Regnskapsmessig konstateres det et tap på 32.948 (42.948 – 10.000).

Etter gjeldende regler, vil selskapet kunne fradra tapet på 32.948 med virkning for skatteregnskapet. Skattemessig restsaldo blir da 8.252 (51.200 – 10.000 – 32.948). Denne skattemessige restsaldoen (tapet) vil selskapet ikke få fradrag for i realisasjonsåret. Skattemessig vil restsaldoen på 8.252 komme til fradrag gjennom saldoavskrivning fremover i tid. Finansieringsselskapet kommer i eksempelet skattemessig ugunstig ut sammenholdt med et tilsvarende låneengasjement. Denne skattemessig ugunstige virkningen er identisk med verdien av midlertidige forskjeller før tapet oppsto (51.200 – 42.948) og er en følge av at eiendelen skattemessig er klassifisert som avskrivbart driftsmiddel. Dagens regler om tapsfradrag har således en skattemessig nøytral innretning.

3.2.7 Konsekvenser

Manglende fradrag

Den umiddelbare effekten av Leasingforslaget, er at finansforetaket ikke får skattemessig fradrag for tapet på 32.948. Skattepliktig inntekt må forhøyes tilsvarende. Det reduserte tapsfradraget vil bli skjøvet frem i tid (som saldoavskrivning). Regnskapsmessig vil Leasingforslaget gi redusert utsatt skatt (gjeld) eller økt utsatt skattefordel (eiendel). Virkningen på selskapets kapitaldekning vil avhenge av selskapets samlede, balanseførte skatteposisjon. I tillegg til likviditetsbelastningen og finanskostnadene som økt betalbar skatt vil påføre selskapet, er det særlig situasjoner med økning i utsatt skattefordel som vil være kritisk for bransjen. Utsatt skattefordel skal fratrekkes selskapets formelle egenkapital ved beregning av kapitaldekning. Leasingforslaget vil derfor kunne få en direkte og svært negativ innvirkning på kapitaldekningen i finansnæringen og derved på selskapenes soliditet. Problemstillingen med økning i regnskapsmessige skattefordeler, vil særlig oppstå under en nedgangskonjunktur. Det er da de regnskapsmessige tapene og kravet til en tilfredsstillende kapitaldekning er særlig viktig. Leasingforslaget vil derfor i perioder kunne ha meget dramatiske konsekvenser for bransjen og forsterke en finansiell ustabilitet i en fremtidig nedgangskonjunktur.

Inntektstillegg

En mindre åpenbar, men minst like alvorlig konsekvens av Leasingforslaget, er at man ved å oppheve koblingen til regnskapsretten får til resultat at leieavtalene skattemessig vil måtte vurderes etter privatrettens regler når de misligholdes. De praktiske konsekvenser av dette kan illustreres med en videreføring av eksempelet ovenfor.

Før misligholdet er den regnskapsmessig verdien av kontrakten 42.948. Regnskapsmessig er kontrakten klassifisert som finansiell leasing (= i hovedsak som utlån). Skattemessig er eiendelen klassifisert som varig driftsmiddel. Den skattemessige verdien er 51.200. Siden termin 3 nylig er innbetalt foreligger det ingen øvrige balanseposter.

I forbindelse med misligholdet har finansieringsselskapet et avtalemessig krav på å få innbetalt de to gjenværende leiterminene (termin 4 og 5). Selskapet fremmer derfor et krav på 46.194 (23.097 + 23.097). Til fradrag kommer verdien av gjenstanden slik at nettokravet er 36.194. Sistnevnte beløp er det privatrettslige kravet som kunden er

forpliktet til å betale. Dette kravet kan helt eller delvis være sikret med sidesikkerheter (pant, garantier mv.). Den fremtidige verdien av disse sidesikkerhetene kan være usikker.

Regnskapsmessig får det ingen betydning at finansieringsselskapet har fremmet et privatrettslig krav (=36.194) som overstiger den regnskapsmessige verdien (=32.948) av kontrakten. Regnskapsmessig anses kravet fortsatt som en usikker fordring og (den privatrettslige) merverdien gir følgelig intet grunnlag for inntektsføring. Noe annet er at verddivurderingen av sidesikkerhetene og usikkerheten forbundet med disse, har betydning for fastsettelsen av størrelsen på tapet.

Etter gjeldende regler innebærer koblingen til finansregnskapet at det privatrettslige kravet som skyldes at kontrakten ble misligholdt, ikke blir inntektsført. Leasingforslaget opphever denne koblingen til regnskapsretten. Konsekvensen blir at det oppstår en fordring i skatteregnskapet på 36.194 (46.194 – 10.000) tilsvarende kravet etter den misligholdte leasingkontrakten. Skattepliktig inntekt vil da øke tilsvarende. Skatterettslig vil vi da ha to balanseposter: en fordring på 36.194 og et driftsmiddel 41.200 (51.200 – 10.000). Fordringen vil kunne tapsavskrives etter de alminnelige reglene om tap på fordringer i skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstavene a til e. Er fordringen formelt sikret med sidesikkerheter, vil en skattemessig konstatering av tapet bli utsatt.

Økning i midlertidige forskjeller

En konsekvens av Leasingforslaget er dermed at de midlertidige forskjellene forbundet med dette ene misligholdet vil kunne øke med inntil 69.142 (36.194 + 32.948) i forhold til reglene slik de er i dag. Dette vil svekke soliditeten til finansforetakene.

Behov for systemendringer

Etter dagens regler har privatrettslige krav som skyldes mislighold av finansielle leasingavtaler, hverken skattemessige eller regnskapsmessige følger. Konsekvensen er at det i øyeblikket ikke finnes systematiske registreringsrutiner for kravene. For finansbedriftene er det sentrale ikke hvilke potensielle privatrettslige krav som misligholdet gir opphav til, men hvilke sikkerheter man besitter og den forventede realisasjonsverdien av disse. Blir Leasingforslaget vedtatt, vil privatrettslige krav som springer ut av misligholdte leasingavtaler utgjøre en potensiell skattepliktig inntekt. Man må da først kartlegge hvilke poster det i så fall kan være tale om å inntektsføre med virkning for skatteregnskapet. Deretter må det igangsettes en omfattende endring i etablerte registreringsrutiner for kravene og systemmessige løsninger tilknyttet dette. Arbeidet med å tilpasse seg Leasingforslaget vil være så omfattende at det ikke vil ikke være praktisk mulig å få systemmessige løsninger på plass med sikte på fastleggelse av skattemessig resultat for ligningsåret 2005.

I tillegg til at Leasingforslaget vil påføre finansforetak meget betydelige direkte kostnader, vil kriteriene for konstatering av tap på fordringer etter skatteloven avvike fra regnskapsloven. I praksis vil dette innebære at tapene tilknyttet en og samme leasingkontrakt vil måtte vurderes i to omganger og da gjerne på forskjellig tidspunkt, først i henhold til prinsippene i regnskapsloven og deretter etter regelverket i skatteloven § 14-5 fjerde ledd litra a til e. Selv etter at nødvendige rutiner er etablert og regnskapssystemene er tilpasset disse, vil Leasingforslaget medføre et meget betydelig ekstraarbeide for de finansforetak som blir berørt.

Incitament til skattemessige tilpasninger

Reglene for vurdering av tap innen finansnæringen er utformet slik at ulike typer av engasjementer skal vurderes likt. Ofte stille kundene sikkerhet for ethvert mellomværende med finansforetaket. Det hender også at sikkerheter er stillet for kundens samlede

engasjement med flere selskaper i et finanskonsern. I slike tilfeller står det finansforetaket fritt å avgjøre hvilket engasjement som skal godskrives først. Når regnskapsreglene for tap er identiske for alle former for engasjement, hindrer dette at finansforetakets valg av hvilke kontrakter som faktisk godskrives med sikkerheten har betydning for selskapets resultat og kapitaldekning. Uten en slik samordning av regnskapsreglene ville finansforetak, i det minste i teorien, kunne påvirke sin kapitaldekning og sitt regnskapsmessige resultat.

En konsekvens av Leasingforslaget blir at reglene for skattemessig fradrag for tap dels blir knyttet til det regnskapsmessige tapet på noen typer engasjementer (lån) og et eget - og ulikt sett med regler - for andre (finansiell leasing). Finansforetak vil da av skattemessige årsaker kunne velge å godskrive sikkerhetene mot de engasjementer som gir minst betalbar skatt.

Leasingforslaget vil med andre ord dels kunne motivere til skatteplanlegging, dels favorisere finansieringsforetak hvor kredittgivningen er basert på en høy grad av sidesikkerheter og krysspant.

Forskjellsbehandling

Selv om så å si samtlige norske finanskonsern vil bli negativt berørt, vil Leasingforslaget i mindre grad ramme finansbedrifter som tilbyr andre finansieringsformer (factoring, lån mv) i tillegg til leasing. Bankeide leasingselskap, hvor morbanken har virksomhet i Norge og hvor det er etablert kryssikkerheter for kundens samlede engasjement med konsernet, vil bli minst rammet av Leasingforslaget. Filialer av utenlandske finansinstitusjoner som har leasing som sin hovedvirksomhet, vil bli mest berørt.

Vi vil anta at skatteregler som favoriserer visse finansieringsformer spesielt og finansbedrifter med en bredt sammensatt norskbasert utlånsportefølje generelt, vil kunne være i strid med Norges forpliktelser etter EØS avtalen. I uttalelsen fra Kommisjonen om den danske ordning som høringsnotatet selv viser til (s 87), er det gjort til et poeng at ordningen ikke innebærer noen forskjellsbehandling innenfor den finansielle sektor. Vi må derfor anta at et regelverk med tilsvarende utforming som Leasingforslaget, ikke ville blitt godkjent av Kommisjonen.

4. Avslutning og oppsummering

Vi foreslår derfor:

- § 14-4 (2) – det må vurderes nøyere om man fortsatt skal opprettholde den formelle tilknytning til regnskapsretten
- § 14-4 (4) – adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi utvides
- § 14-5 (4) bokstav g - det gjøres ikke noe unntak for finansiell leasing.
- Konsekvensene av Leasingforslaget må i alle tilfelle vurderes nøyere. Leasingforslaget er ingen del av IFRS-tilpasningen og kan følgelig utsettes i påvente av nærmere utredning.

Med vennlig hilsen
FINANSIERINGSSKAPENES FORENING

Jan Fr. Haraldsen
Dir.